

I E G U L D Ī J U M S T A V Ā N Ā K O T N Ē

Ekonomikas valsts 21.olimpiāde 3.posms Situācijas analīze (24 punkti) 2020.gada 10.martā	Dalībnieka kods:
--	------------------

Situācijas apraksts.

1992. gadā Eiropas Savienības dalībvalstu Māstrihtā noslēgtajā Līgumā paredzētie četri rādītāji (kritēriji), kuri ir jāievēro Eiropas Savienības dalībvalstīm. Viens kritērijs paredz, ka valsts ilgtermiņa (10 gadu) obligāciju likmes nedrīkst vairāk kā par 2 procentu punktiem pārsniegt triju inflācijas ziņā labāko dalībvalstu vidējo rādītāju. Otrs - valdības kopējais parāds nedrīkst pārsniegt 60% no IKP.

2007. - 2009. gada krīzes laikā daudzu ES dalībvalstu parādi ievērojami palielinājās un 2019. gadā jau 14 ES valstis jau nespēja izpildīt šo kritēriju. Grieķijai šis rādītājs bija 181,9% no IKP, Itālijai 124%, Portugālei 123,0%, bet ES vidēji 80,7%, Latvijai 37,2% no IKP.

(Avots: <https://www.statista.com/statistics/269684/national-debt-in-eu-countries-in-relation-to-gross-domestic-product-gdp/>. Skatīts 24.02.2020.)

Galvenais valsts parāda palielināšanas cēlonis ir budžeta deficīts. Lai gan Eiropas Komisija dalībvalstu budžetiem izvirza daudz stingrākas prasības, tomēr vairākas valstis arī pēckrīzes gados neievēro “fiskālo disciplīnu”.

Daži politiķi ierosina dalībvalstīs pieņemt likumu, kas liktu par pienākumu pieņemt tikai sabalansētus valsts budžetus un problēma tiktu atrisināta.

Jautājumi analīzei.

1. (2 p.) Kādi vēl divi Māstrihtas kritēriji (norādi šo kritēriju skaitliskās vērtības) ir jāievēro dalībvalstīm?

2. (5 p.) Pamato, kāpēc tieši 2007.- 2009. gadā strauji pieauga daudzu ES valstu parādi. Ilustrē situāciju 2009. gadā ar ekonomisku modeli!

3. (5 p.) Kādu makroekonomisko politiku šajā situācijā īstenoja valdības? Izveidotajā modelī parādi vēlamo situāciju, ko gribēja panākt valstis, palielinot valsts parādu!

4. (4 p.) Uzraksti divus ieguvumus, kurus īstermiņā gūst ekonomika, ja valdības palielina ārējo parādu un divus zaudējumus (izmaksas) ekonomikai ilgtermiņā, kas rodas dēļ liela ārējā parāda!

5. (8 p.) Pierādi, ka ierosinājums veidot tikai sabalansētu valsts budžetu ekonomikai būtu "kaitīgs" gan straujas izaugsmes, gan recesijas (lejupslīdes) laikā. Pierādījumu pamato arī ar ekonomisku modeli.